

แนวทางการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลโดยใช้ปัญญาประดิษฐ์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

Strategic Guidelines for School Administration in the Digital Era Using Artificial
Intelligence

วาทิต นันทาน

Watit Namtharn

สุวดี อูปปินใจ

Suwadee Ouppinjai

พูนชัย ยาวีราช

Phoonchai Yawirach

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Faculty of Education Chiang Rai Rajabhat University

e-mail: watitvespa@gmail.com

Received: 16 November 2025; Revised: 31 March 2026; Accepted: 31 March 2026

บทคัดย่อ

การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการศึกษา การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่า องค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษาประกอบด้วย ภาวะผู้นำ โครงสร้างองค์กร การสื่อสาร การใช้ทรัพยากร กระบวนการบริหาร และวัฒนธรรมองค์กร ซึ่งเป็นฐานสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการบริหาร ในบริบทยุคดิจิทัล ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษา ได้แก่ ภาวะผู้นำทางดิจิทัล การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ ความพร้อมด้านทักษะดิจิทัลของบุคลากร วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมนวัตกรรม และความเข้มแข็งของการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ขณะเดียวกัน ผู้บริหารจำเป็นต้องมีสมรรถนะสำคัญ ได้แก่ การคิดเชิงระบบ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การทำงานเป็นทีม การใช้ข้อมูลสารสนเทศ และการนำนวัตกรรมไปประยุกต์ใช้ นอกจากนี้ การประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการบริหาร การศึกษาสามารถจำแนกได้เป็น 8 ด้าน ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ การประเมินผลอัตโนมัติ การบริหารข้อมูลขนาดใหญ่ การจัดการทรัพยากร การสนับสนุนการตัดสินใจ การพัฒนาบุคลากร การกำกับดูแลระบบ และการสร้างเครือข่ายนวัตกรรม โดยสรุปการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องบูรณาการเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ร่วมกับกระบวนการบริหารและการพัฒนาคุณภาพบุคลากรอย่างเป็นระบบ เพื่อยกระดับประสิทธิภาพการบริหารและคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : การบริหารสถานศึกษา; ยุคดิจิทัล; ปัญญาประดิษฐ์; แนวทางการบริหาร

Abstract

Educational administration in the digital era requires adaptation to the rapid advancement of information technology, particularly the application of Artificial Intelligence (AI) to enhance the efficiency of educational management. A review of related literature indicates that the core components of educational administration include leadership, organizational structure, communication, resource utilization, administrative processes, and organizational culture, which serve as fundamental bases for improving administrative quality. In the digital context, key factors influencing educational administration include digital leadership, information technology management, personnel's digital competencies, innovation-oriented organizational culture, and the effectiveness of policy implementation. At the same time, administrators are required to possess essential competencies, including systems thinking, results-oriented performance, teamwork, data utilization, and the ability to apply innovation in practice. Furthermore, the application of AI in educational administration can be categorized into eight areas: learning management, automated assessment, big data management, resource management, decision support, personnel development, system governance, and innovation networking. In conclusion, educational administration in the digital era requires the systematic integration of AI technologies with administrative processes and personnel development to enhance administrative efficiency and improve educational quality in alignment with sustainable societal changes.

Keywords: School Administration; Digital Era; Artificial Intelligence; Administrative Guidelines

บทนำ

การประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) เพื่อการศึกษา ในภาคการศึกษาถือเป็นแนวโน้มสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้และการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ โดยปัญญาประดิษฐ์ (AI) มีศักยภาพในการประมวลผลข้อมูลจำนวนมาก การเรียนรู้จากข้อมูลเชิงลึก และการให้ผลลัพธ์เชิงวิเคราะห์เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล, 2564) การประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในด้านการจัดการเรียนรู้อย่างครอบคลุมถึงระบบการเรียนรู้ที่ปรับตามผู้เรียน (Adaptive Learning) การวิเคราะห์พัฒนาการของผู้เรียนแบบเรียลไทม์ และการสนับสนุนการออกแบบสื่อการสอนที่ตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งช่วยยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ภายในสถานศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม

ในด้านการบริหารสถานศึกษา งานวิจัยชี้ให้เห็นว่าปัญญาประดิษฐ์ (AI) ช่วยลดภาระงานด้านเอกสารและเพิ่มความแม่นยำในการจัดการ เช่น การจัดการเรียนการสอน การติดตามผลการดำเนินงาน การจัดสรรงบประมาณ และการบริหารทรัพยากรบุคคล โดยผู้บริหารสามารถใช้ข้อมูลที่ผ่านมาประมวลผลจากปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อวิเคราะห์ปัญหา คาดการณ์แนวโน้ม และกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม (สว่างนภา ต่วนภูษา, 2567) ส่งผลให้บทบาทของผู้บริหารมุ่งเน้นด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์มากขึ้นและมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการองค์กรสูงขึ้น

สุภัทรศักดิ์ คำสามารถ และคณะ (2568) ได้สังเคราะห์ประเด็นเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการบริหารการศึกษา พบว่าสามารถแบ่งออกได้เป็น 8 ด้าน ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ด้วยปัญญาประดิษฐ์ (AI) การประเมินผลอัตโนมัติ การบริหารข้อมูลขนาดใหญ่ การจัดการทรัพยากร การสนับสนุนการตัดสินใจ การพัฒนาบุคลากร ระบบกำกับดูแลปัญญาประดิษฐ์ (AI) และการสร้างเครือข่ายนวัตกรรม ซึ่งแต่ละด้านช่วยเสริมประสิทธิภาพด้านวิชาการและการบริหารจัดการสถานศึกษา อย่างไรก็ตาม การนำปัญญาประดิษฐ์ (AI) มาใช้จำเป็นต้องพิจารณาถึงมาตรการด้านความปลอดภัยของข้อมูล ความเป็นส่วนตัว งบประมาณ และความพร้อมด้านทักษะดิจิทัลของบุคลากร เพื่อป้องกันผลกระทบทางจริยธรรมและปัญหาการใช้เทคโนโลยีอย่างไม่เหมาะสม

โดยสรุป ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เป็นเทคโนโลยีสำคัญที่ช่วยเสริมศักยภาพการบริหารและการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา ทำให้สถานศึกษามีความพร้อมในการจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบ กำหนดทิศทางการพัฒนาได้อย่างแม่นยำ และตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในยุคดิจิทัลได้ดียิ่งขึ้น ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาและสร้างความก้าวหน้าให้กับสถานศึกษาในอนาคต

กระบวนการบริหารสถานศึกษา

กระบวนการบริหารสถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้สถานศึกษาสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายตามพันธกิจทางการศึกษา โดยทั่วไป กระบวนการบริหารสถานศึกษามักอ้างอิงแนวคิดทางการบริหารที่ได้รับการยอมรับ เช่น แนวคิดของ Robbins (1996) ที่มองว่าการบริหารองค์กรประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์กร การนำ และการควบคุม ซึ่งเป็นกระบวนการที่มีความสัมพันธ์กันและสนับสนุนกันอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ Deming (1999) ได้นำเสนอวงจรคุณภาพ PDCA ซึ่งเป็นแนวคิดที่เน้นการปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในบริบทของการจัดการศึกษา ซึ่งต้องพัฒนากระบวนการทำงานให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

จากการสังเคราะห์เอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 พบว่า กระบวนการบริหารสถานศึกษาประกอบด้วย 5 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organizing) การจัดการงานบุคคล (Staffing) การอำนวยการ (Directing) และการควบคุม (Controlling) ซึ่งครอบคลุมทั้งกระบวนการกำหนดทิศทาง การจัดโครงสร้างงาน การมอบหมายภารกิจ การสื่อสาร การติดตามผล และการปรับปรุงงาน โดยแต่ละองค์ประกอบมีความเชื่อมโยงกันในลักษณะระบบการทำงานที่ต้องขับเคลื่อนไปพร้อมกันจึงจะเกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุด

ในบริบทของสถานศึกษายุคดิจิทัล กระบวนการบริหารจำเป็นต้องคำนึงถึงการผสมผสานเทคโนโลยีสารสนเทศ ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร (MIS) การใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ (Evidence-based) และการนำปัญญาประดิษฐ์ (AI) มาสนับสนุนกระบวนการตัดสินใจ ตัวอย่างเช่น การวางแผนที่ต้องอาศัยข้อมูลจำนวนมากจากระบบสารสนเทศ การจัดองค์กรที่ต้องมีโครงสร้างการทำงานยืดหยุ่นรองรับนวัตกรรม การบริหารงานบุคคลที่มุ่งพัฒนาทักษะดิจิทัลของครูและบุคลากร การอำนวยความสะดวกที่ใช้ช่องทางสื่อสารดิจิทัล และการควบคุมที่อาศัยข้อมูลแบบเรียลไทม์จากระบบติดตามผลต่าง ๆ เพื่อประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงานอย่างแม่นยำ

กล่าวโดยสรุป กระบวนการบริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบันไม่อาจยึดเพียงกรอบแนวคิดดั้งเดิมเท่านั้น แต่ต้องผสมผสานการจัดการข้อมูล เทคโนโลยีดิจิทัล และการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการเสริมประสิทธิภาพของแต่ละขั้นตอน เพื่อให้การบริหารสถานศึกษามีความคล่องตัว สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงของสังคม และสามารถนำพาองค์กรทางการศึกษาไปสู่เป้าหมายได้อย่างยั่งยืน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล

การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องเผชิญกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเทคโนโลยี สังคม และพฤติกรรมผู้เรียน จึงทำให้ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษามีความซับซ้อนและหลากหลายมากยิ่งขึ้น จากการสังเคราะห์งานวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 พบว่าปัจจัยสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลสามารถจัดแบ่งออกได้เป็น 5 ด้านหลัก ได้แก่ ภาวะผู้นำทางดิจิทัล การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ ความพร้อมของบุคลากรด้านดิจิทัล วัฒนธรรมองค์กร และความเข้มแข็งของการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ซึ่งมีความสัมพันธ์กันในลักษณะองค์รวม และล้วนมีผลต่อประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนสถานศึกษาให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล

ภาวะผู้นำทางดิจิทัลเป็นปัจจัยพื้นฐานที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดทิศทาง การวางแผน และการสื่อสารภายในองค์กร ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางดิจิทัลจะสามารถประเมินความจำเป็นของเทคโนโลยีใหม่ ๆ เลือกใช้เครื่องมือดิจิทัล รวมถึงสนับสนุนการนำปัญญาประดิษฐ์ (AI) มาใช้ในงานบริหารและการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม งานของสฤติย์กุลสอน และคณะ (2566) ชี้ว่า ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้องค์กรสามารถเปลี่ยนผ่านสู่ระบบดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นอีกองค์ประกอบสำคัญ โดยเฉพาะการวางแผน จัดทำ และควบคุมการใช้ระบบสารสนเทศในสถานศึกษา ซึ่งเป็นกลไกที่ช่วยให้การตัดสินใจเป็นไปบนพื้นฐานของข้อมูลที่ถูกต้องและทันสมัย ชญัญานุช แก้วก่า และกนกพร วิสุทธิ์ธารง (2566) ระบุว่า สถานศึกษาที่มีโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพจะสามารถสนับสนุนงานบริหารและการจัดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

อีกประเด็นหนึ่งที่มีผลอย่างยิ่ง คือ ความพร้อมของบุคลากรด้านทักษะดิจิทัล ซึ่งรวมถึงความสามารถในการใช้เทคโนโลยี การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง และการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในภารกิจของตนเอง หากบุคลากรมีทักษะที่เพียงพอ จะช่วยให้การนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาใช้ในการศึกษาเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

วัฒนธรรมองค์กรก็เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการเปลี่ยนผ่านสู่ยุคดิจิทัล องค์กรที่เปิดรับนวัตกรรม ส่งเสริมการทำงานร่วมกัน และสนับสนุนการพัฒนาตนเองจะช่วยสร้างความพร้อมให้กับบุคลากรในการยกระดับคุณภาพการบริหารงานและการจัดการเรียนรู้ งานของสายเพ็ญ สังคณี และคณะ (2568) ย้ำว่าวัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็งและสนับสนุนเทคโนโลยีเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ผลักดันให้การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลประสบความสำเร็จ

สุดท้าย ความเข้มแข็งของการนำนโยบายสู่การปฏิบัติเป็นปัจจัยที่กำหนดทิศทางการพัฒนาของสถานศึกษา เนื่องจากนโยบายด้านดิจิทัลและนโยบายด้านปัญญาประดิษฐ์ (AI) ต้องได้รับการแปลงสู่การดำเนินงานจริงอย่างสอดคล้อง ต่อเนื่อง และตรวจสอบได้ ผู้บริหารที่มีความสามารถด้านนี้จะช่วยให้สถานศึกษาปรับตัวได้รวดเร็วและสามารถพัฒนาอย่างต่อเนื่องภายใต้การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี

กล่าวโดยสรุป ปัจจัยทั้ง 5 ด้านดังกล่าวมีบทบาทร่วมกันในการกำหนดความสำเร็จของการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล โดยทุกองค์ประกอบต้องได้รับการพัฒนาอย่างสมดุลเพื่อให้สถานศึกษามีศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ การบริหาร และการนำเทคโนโลยีดิจิทัลไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

แนวทางการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลโดยใช้ปัญญาประดิษฐ์

แนวทางการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลโดยใช้ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) สามารถกำหนดเป็นกรอบเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติได้ ดังนี้

1. การกำหนดนโยบายและวิสัยทัศน์เชิงดิจิทัล

ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล โดยเน้นการนำ AI มาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร เช่น การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ (Data-driven decision making) และการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างรอบด้าน ทั้งนี้ควรมีแผนยุทธศาสตร์ที่ชัดเจนในการบูรณาการ AI กับการจัดการศึกษา (Fullan, 2019)

2. การพัฒนาระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศ

ควรจัดทำระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ของสถานศึกษา เช่น ข้อมูลนักเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พฤติกรรม และข้อมูลบุคลากร เพื่อให้ AI สามารถนำมาวิเคราะห์แนวโน้มและพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพได้อย่างแม่นยำ (Luckin et al., 2016)

3. การจัดการเรียนการสอนอัจฉริยะ

ส่งเสริมการใช้ AI ในการออกแบบการเรียนรู้ เช่น ระบบแนะนำบทเรียน (Adaptive Learning Systems) การใช้ Chatbot เพื่อช่วยตอบคำถามนักเรียน และการใช้ AI วิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งของผู้เรียนเพื่อออกแบบการสอนเฉพาะบุคคล (Personalized Learning) (Holmes et al., 2019)

4. การพัฒนาครูและบุคลากร

ควรจัดอบรมและพัฒนาทักษะดิจิทัลให้แก่ครู เช่น การใช้เครื่องมือ AI ในการสอน การวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียน และการสร้างสื่อการเรียนรู้ดิจิทัล เพื่อให้ครูสามารถปรับตัวและใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ (OECD, 2021)

5. การบริหารงานบุคคลด้วย AI

สามารถนำ AI มาใช้ในการวิเคราะห์สมรรถนะครู การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการวางแผนพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบ เช่น การใช้ระบบวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อคาดการณ์ความต้องการบุคลากรในอนาคต (Brynjolfsson & McAfee, 2017)

6. การบริหารงบประมาณและทรัพยากร

AI สามารถช่วยวิเคราะห์การใช้ทรัพยากรและงบประมาณให้เกิดความคุ้มค่า เช่น การคาดการณ์ค่าใช้จ่าย การวางแผนงบประมาณ และการบริหารสินทรัพย์ของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ (World Bank, 2020)

7. การสร้างระบบติดตามและประเมินผลอัจฉริยะ

ควรพัฒนาระบบประเมินผลที่ใช้ AI ในการวิเคราะห์ข้อมูลแบบเรียลไทม์ เช่น การติดตามผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน การประเมินคุณภาพการสอน และการรายงานผลแบบอัตโนมัติ เพื่อช่วยให้ผู้บริหารสามารถปรับปรุงการดำเนินงานได้ทันที (UNESCO, 2019)

8. การคำนึงถึงจริยธรรมและความปลอดภัยของข้อมูล

การใช้ AI ต้องคำนึงถึงความเป็นส่วนตัวของข้อมูล (Data Privacy) ความโปร่งใส และจริยธรรม เช่น การป้องกันการรั่วไหลของข้อมูลนักเรียน และ การใช้ AI อย่างเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ (Floridi et al., 2018)

การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลโดยใช้ปัญญาประดิษฐ์เป็นการปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารจาก “การใช้ประสบการณ์” ไปสู่ “การใช้ข้อมูลและเทคโนโลยีเป็นฐาน” ซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ ความแม่นยำ และความทันสมัยในการบริหารจัดการ ทั้งในด้านวิชาการ บุคลากร และทรัพยากร อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน

สรุป

จากการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถมองเห็นได้ว่า การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องเชื่อมโยงองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีกับหลักการบริหารสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะการนำปัญญาประดิษฐ์ (AI) เข้ามาใช้ในการจัดการข้อมูล การวิเคราะห์แนวโน้ม และการสนับสนุนการตัดสินใจเชิงบริหาร ซึ่งช่วยให้สถานศึกษามีข้อมูลที่ถูกต้องและทันสมัยเพื่อใช้ในการวางแผน การกำหนดกลยุทธ์ และการประเมินผลการดำเนินงาน ภายใต้สภาพแวดล้อมการทำงานที่ซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในสังคมดิจิทัลปัจจุบัน ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ยังมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนผ่านระบบวิเคราะห์พฤติกรรม ระบบเรียนรู้แบบรายบุคคล และการติดตามผลสัมฤทธิ์แบบต่อเนื่อง ซึ่งช่วยให้โรงเรียนสามารถพัฒนาแนวทางการสอนที่มีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง

ในด้านกระบวนการบริหารสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์กร การจัดการบุคลากร การอำนวยความสะดวก และการควบคุม จำเป็นต้องได้รับการปรับให้สอดคล้องกับสถานการณ์ยุคดิจิทัล โดยมีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและระบบสารสนเทศเข้ามาสนับสนุนทุกขั้นตอน เช่น การวางแผนที่อิงข้อมูลเชิง

ประจักษ์ การจัดการที่มีความยืดหยุ่นรองรับนวัตกรรม การพัฒนาบุคลากรเพื่อเสริมทักษะดิจิทัล การสื่อสารที่ผ่านระบบออนไลน์และแพลตฟอร์มดิจิทัล และการควบคุมงานที่ใช้ข้อมูลแบบเรียลไทม์เพื่อประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ การผสมผสานกระบวนการบริหารกับเทคโนโลยีช่วยให้การดำเนินงานของสถานศึกษามีความคล่องตัว โปร่งใส และสามารถรับมือกับสถานการณ์ที่ท้าทายได้ดียิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลยังประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ เช่น ภาวะผู้นำทางดิจิทัล การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ ความพร้อมด้านทักษะดิจิทัลของบุคลากร วัฒนธรรมองค์กรที่เปิดรับนวัตกรรม และความเข้มแข็งของการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ทำหน้าที่สนับสนุนและผลักดันให้การเปลี่ยนผ่านสู่การบริหารยุคใหม่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ หากปัจจัยดังกล่าวสามารถพัฒนาได้อย่างสมดุล จะช่วยสร้างความพร้อมให้กับสถานศึกษาในการนำเทคโนโลยีดิจิทัล รวมถึงปัญญาประดิษฐ์ (AI) มาใช้ในการพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้น การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจึงต้องอาศัยการบูรณาการระหว่างเทคโนโลยี กระบวนการบริหาร และศักยภาพของบุคลากรอย่างเป็นระบบ โดยมีปัญญาประดิษฐ์ (AI) เป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความแม่นยำ ความคล่องตัว และความต่อเนื่องในการดำเนินงานแต่ละขั้นตอน การนำปัญญาประดิษฐ์ (AI) เข้ามาสนับสนุนการวางแผน การจัดการ การบริหารบุคลากร การอำนวยความสะดวก และการควบคุม ช่วยให้สถานศึกษาสามารถตัดสินใจบนฐานข้อมูลที่ถูกต้อง ทันท่วงทีต่อสถานการณ์ และมีความสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนในยุคดิจิทัลมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังช่วยให้การขับเคลื่อนนโยบาย การพัฒนาทักษะดิจิทัลของบุคลากร และการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เปิดรับนวัตกรรมเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม หากสถานศึกษาสามารถพัฒนาองค์ประกอบเหล่านี้ให้สอดคล้องกัน จะส่งผลให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต และยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาได้อย่างยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่

จากการค้นคว้าเรื่องแนวทางการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลโดยใช้ปัญญาประดิษฐ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ผู้ศึกษาสามารถค้นพบองค์ความรู้ใหม่ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลต้องปรับตัวให้ทันต่อเทคโนโลยี โดยเฉพาะปัญญาประดิษฐ์ (AI) ผู้บริหารต้องใช้ข้อมูลเป็นฐานในการวางแผนและตัดสินใจ (Data-driven) AI ช่วยลดภาระงานเอกสารและเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ การเรียนการสอนที่มุ่งสู่การเรียนรู้เฉพาะบุคคล (Personalized Learning) ครูและบุคลากรต้องพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลและการใช้ AI อย่างต่อเนื่อง โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี เช่น อินเทอร์เน็ตและฐานข้อมูล เป็นสิ่งจำเป็น การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนสามารถเสริมสร้างคุณภาพการศึกษา การใช้ AI ต้องคำนึงถึงจริยธรรมและความปลอดภัยของข้อมูล ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในองค์กรการศึกษา เป้าหมายสูงสุดคือการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและสร้างความยั่งยืนทางการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล. (2564). *แนวทางการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ในภาครัฐ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล.
- ชญัญญาช แก้วก่า, & กนกพร วิสุทธิธารง. (2566). การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษายุคดิจิทัล. *วารสารการบริหารการศึกษา*, 18(2), 45–60.
- สายเพ็ญ สังคณี, และคณะ. (2568). วัฒนธรรมองค์กรกับการขับเคลื่อนสถานศึกษาสู่ยุคดิจิทัล. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 20(1), 77–92.
- สตีตย์กุลสอน, และคณะ. (2566). ภาวะผู้นำทางดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา. *วารสารการบริหารการศึกษา*, 17(1), 12–28.
- สว่างนภา ต่วนภูษา. (2567). การใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการบริหารสถานศึกษา. *วารสารเทคโนโลยีการศึกษา*, 19(2), 101–115.
- สุภัทรศักดิ์ คำสามารถ, และคณะ. (2568). การประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการบริหารการศึกษา. *วารสารนวัตกรรมการศึกษา*, 21(1), 33–50.
- Deming, W. E. (1999). *The new economics for industry, government, education* (2nd ed.). MIT Press.
- Robbins, S. P. (1996). *Organizational behavior* (7th ed.). Prentice-Hall.